

ХАРЧОВА і переробна промисловість

*Солодка продукція
від провідних
вітчизняних виробників –
завше смачна, корисна,
поживна, якісна
та гарно оформлена*

ТАВРІЯ

січень/2002

ОБОЛОНЬ

ВІТЧИЗНЯНЕ КОТЛОБУДУВАННЯ: БУТИ ЧИ НЕ БУТИ?

ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ засвідчує: необхідно підтримати вітчизняне котлобудування, оскільки невдовзі наш ринок може повністю заповнити імпортна продукція. Але що для цього потрібно насамперед?

КОТЛОБУДУВАННЯ належить до тих стратегічних напрямків у машинобудуванні, які визначають енергетичну незалежність промисловості, а отже, й країни в цілому. Власне котлобудування дає змогу державі самостійно й найбільш раціонально вирішувати питання економічного використання палива для виробництва теплової і електричної енергії. Крім того, котлобудування концентрує в собі найбільш сучасні й наукомісткі технології окрім самого машинобудування – металургії, вогнестійких матеріалів, приладобудування, систем автоматизації тощо.

Тому кожна держава, навіть невелика, прагне мати в системі суспільного виробництва власне котлобудування. Так, сучасні котлобудівні заводи мають Румунія, Словаччина, Чехія, Польща, Угорщина, Данія, Фінляндія та інші країни.

Який же стан з цим у нас? Як галузь енергетичного машинобудування котлобудування в Україні представлено єдиним спеціалізованим заводом по виробництву парових та водогрійних котлів – Монастирищенським машинобудівним (нині ВАТ "Теком"). Цей завод спеціалізується на виробництві парових котлів малої потужності. Працюючи в співпраці з Інститутом електрозварювання імені Є.О.Патона,

колектив заводу застосовував новітні зварювальні технології, що сприяло випуску сучасних парових котлів. У складі товариства працює конструкторське бюро СКТБкотломаш – головна організація в Україні з проектування, виконання розрахунків, виготовлення й видачі експертних висновків щодо парових котлів до 10 т/год. і водогрійних котлів – до 10 МВт, а також транспортабельних установок. У складі СКТБ працює теплотехнічна лабораторія з правом проведення сертифікаційних іспитів. 1999 року завод відзначав 100-річчя від дня заснування.

До 1992 року Монастирищенський машинобудівний завод випускав майже 7000 парових (1 т/год.) і водогрійних котлів різної потужності (до 10 Гкал/год.). Автоматизовані лінії, промислові роботи, верстати з ЧПУ дають змогу випускати продукцію з високим рівнем якості за міжнародними ISO 9000 і європейськими стандартами EN-29000. З 1992 року завод – член Європейського союзу котлобудування, а 1993 року котли сертифіковані технічним наглядом Німеччини TUV за їхніми стандартами.

Після 1992 року, згідно з планом розвитку котлобудування, ухваленому Мінпромполітики України, завод розробив парові котли потужністю 1,6; 2,5; 4,0; 6,5; 10,0 т/год. **Більша частина продукції йшла на експорт (Монголія, Куба, Ірак, країни Африки тощо), причому основним споживачем була Росія.** Колектив заводу налічував понад 3200 робітників та

інженерно-технічних працівників. Поступово, з ряду причин, кількість працюючих зменшилася до 700, а випуск котлів – до 100 одиниць за рік.

В Україні є ще ряд заводів, для яких випуск котлів не було основним виробництвом, їх виготовляли малими серіями, здебільшого для потреб своїх відомств. До таких заводів належить і Чорноморський суднобудівний, який виготовляв котли (основні й допоміжні) для цивільних і військових суден, у тому числі для енергетичних установок авіанесучих крейсерів потужністю до 115 т/год. і тиском до 64 бар. Для використання їх у цивільному виробництві необхідна певна модернізація та узгодження із службою Держнаглядохоронпраці України. Обладнання цехів заводу, потребує модернізації, але ще збереглися кадри, споруди, кранове господарство. Це переконує: виробництво можна відновити.

Крім того, побутові й малі водогрійні котли в обмежених кількостях випускають деякі машинобудівні заводи України.

Ряд заводів мають технічний потенціал для освоєння випуску котлів, бо вони виготовляли ремонтні вузли й запчастини для енергетики металургійної і хімічної промисловості. Наприклад, підприємство "Хіменергоремонт" (м.Севєродонецьк) випускає водогрійні котли КВГМ-30, КВГМ-50. Ряд підприємств (фірм) Харкова в кооперації з АТ "Белгороденергомаш" та іншими машинобудівними заводами виконують як науково-дослідні, так і комплекс робіт з проектування, виготовлення, модернізації і введення в дію парових та водогрійних котлів малої та середньої потужності. Це такі науково-технічні підприємства (об'єднання), як ХЦКБ НВП "Енергопрогрес" Міненерго України, ВТП "Укренергочермет" Мінпромполітики, ЗАТ "Котлоенергопром", Інженерний центр "Енергомаш" та інші.

На українському ринку котлів впроваджується зарубіжне котельне обладнання малої та середньої потужності таких товариств і фірм, як ВАТ "Беленергомаш" та "Бійськенергомаш" (Росія), "PRUMYSLOVESTA" – українсько-моравська компанія "GARIONI NAVAL" та "IVAR INDUS-

TRI" (Італія); "WISSMANN" і "STANDARDKESSEL" (Німеччина) та інші.

Безумовно, найкращі серед них – німецькі котли, але через високу ціну вони неконкурентоспроможні на українському ринку. Вартість інших котлів малої потужності на 10 – 50% вища за вітчизняні, проте вони привабливіші з точки зору дизайну, рівня автоматизації, якості арматури тощо. Нарівні з високими техніко-економічними показниками, зарубіжні котли мають і певні недоліки. Завдання спеціалізованих інститутів і організацій – зробити порівняльний аналіз цих факторів, проте зрозуміло, що, придбавши імпортований котел, підприємство на довгі роки змушене звертатися до фірми-виробника за запчастинами й сервісним обслуговуванням.

Тому необхідно підвищувати конкурентоспроможність, розширювати номенклатуру й обсяги випуску вітчизняних котлів, створювати необхідну науково-технічну інфраструктуру, залучати вітчизняних і західних інвесторів, розробляти певні протекційні заходи з боку держави. Це має дати добрі результати.

До того ж в Україні є всі необхідні передумови для розвитку сучасного котлобудування для промислової енергетики: матеріальна база, науково-технічний потенціал, виробничі потужності, які використовуються лише на 5 – 20%. Крім того, існує потреба в парових котлах потужністю 1 – 75 т/год. для заміни існуючого парку парових котлів у наступні 10 – 20 років, а це – майже 1500 одиниць у харчовій і переробній промисловості й близько 3000 – в інших галузях. **Тож основна мета – розвиток власного котлобудування**

для малої енергетики на базі міжнародної кооперації і досягнень науково-технічного прогресу.

Нині енергетичне обладнання не замінюють у достатніх обсягах не тому, що немає потреби й технічної доцільності, а через відсутність у підприємств коштів. Але переоснащувати енергетичне обладнання все ж потрібно, тому нам необхідно мати власне котлобудування для забезпечення промисловості вітчизняним устаткуванням у достатніх обсягах. Якщо роботу по розвитку котлобудування (передусім рівня конкурентоспроможності вже розроблених котлів 1 – 10 т/год. і освоєння випуску вітчизняних котлів 16, 25, 35, 50, 75, а в перспективі – 100 т/год. не розпочати вже тепер, то час буде втрачено, а ринок практично буде повністю заповнений імпортовою продукцією.

Отже **вважаємо за потрібне висловити основні пропозиції щодо підтримки й розвитку котлобудування в Україні.** З метою обговорення і вибору шляхів підтримки (розробки відповідних умов фінансових, економічних, технічних), для підвищення конкурентоспроможності й розвитку (розширення номенклатури, обсягів виробництва, спеціалізації виробників) котлобудування в Україні необхідно провести конференції та наради з фахівцями, зацікавленими у цій проблемі.

Бажано розглянути також можливість європейської кооперації і технічної допомоги на початку цієї роботи, створення спільних підприємств на взаємовигідних умовах, передусім з котлобудівними підприємствами Росії, закупівлі відповідних ліцензій на котельне обладнання для його виробництва в Україні.

Для цього потрібна підтримка урядових структур.

Доцільно провести інвентаризацію діючого фонду котельного обладнання, стану виробничих потужностей котельних виробництв, виявити потенційних замовників такого устаткування та їхні умови. При прийнятті рішення на урядовому рівні з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної котельної продукції здійснити певну модернізацію котельних заводів, залучивши для цього кредити вітчизняних банків, а також західних інвесторів.

Для цього слід скоординувати зусилля спеціалізованих (головних) організацій, науково-дослідних інститутів, заводів-виробників котельного обладнання з метою створення базових центрів котлобудування, переглянути навчальні програми вузів і обсяги випуску фахівців-котельників.

Пропонуємо роль інформативно-маркетингового центру з питань котлобудування в Україні покласти на Інститут технологічного і енергетичного машинобудування УДУХТу, надавши йому відповідних повноважень щодо цих питань.

На наш погляд, Міністерству промислової політики разом з Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції у співпраці з базовими центрами котлобудування, головними організаціями з питань котлобудування **варто розробити Програму підтримки й розвитку котлобудування в Україні, в якій сконцентрувати всі вищезгадані та інші аспекти цієї складної й нагальної проблеми.**

Ужиті заходи дали б змогу налагодити випуск сучасних вітчизняних парових і водогрійних котлів для малої енергетики, сконцентрувати вітчизняну котельну науку, створити додатково кілька тисяч робочих місць.

В.ХРИСТЕНКО,
заступник голови
В.КАПУСТІН,
радник з питань енергетики
Держпрод України
О.СЕРЬОГІН,
кандидат технічних наук
Інститут технологічного і
енергетичного
машинобудування УДУХТу.

ЗАТ "Лактоліс-Україна"

Нашим споживачам пропонуємо високоякісну натуральну молочну продукцію, при виробництві якої не використовуємо ані консервантів, ані стабілізаторів.

Основні види продукції:

молоко; кефір; ряжанка; сметана.

Маємо широкий асортимент фруктових йогуртів, налагодили також виробництво кисломолочного масла "Президент" та "Південне".

Для тих, хто хоче скуштувати наші вироби, адреса:

54018, м. Миколаїв, вул. Виноградна, 2.

Тел.: (0512) 55-87-85; факс: (0512) 55-91-98.

